

Kul hakkının da affı mümkündür

Erdoğan Erman: “İşlenen günahların ister istemez kul hakkına terettüp eden yönü olabiliyor. Kul hakkıyla ilgili gūnahtan kurtuluş nasıl olur? Öyle ya da böyle kul hakkına giren günahları işlemiş bir insana ne tavsiye edersiniz?”

Kul hakkı, ferdin zimmetine geçmiş olan, başkalarına mahsus maddî ve manevî imkân ve menfaatler ile Müslümanın başkaları lehine yapmakla yükümlü bulunduğu vazifelerdir.

İnsanların sosyal birer varlık olmaları ve toplumlar hâlinde yaşamaları, birbirlerine karşı sayılamayacak derecede haklar ve sorumluluklar doğurur. Karşılıklı hak ve sorumluluklarına riayet etmekle yükümlü bulunan Müslümanlar, bu yükümlülüklerini “kul hakkı” ifadesi içinde formüle etmişler ve riayet etmeye çalışmışlardır.

Günahların ister kişisel olanı, isterse kul hakkına gireni olsun, affı için yapılması gereken temel davranış pişman olmak, günahı itiraf etmek ve günahın kirinden Allah’a sığınmaktır. Bediüzzaman’ın formülü şöyledir: “Kusurunu görse, o kusur kusurluktan çıkar. İtiraf etse, affa müstahak olur.” 1

Kusurunu bilen ve gören bir kimsenin suçu ve günahı, çoğu zaman hem kul tarafından, hem Allah tarafından affediliyor. Kul hakkı için sadece verdiği zararın tazmin durumu kalır ki, bundan da bedel ödemek ve Allah’a sığınmak suretiyle kurtulmak mümkündür.

Resûlullah Efendimiz (asm): “Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona hıyanet etmez. Ona yalan söylemez. Ona yardımı terk etmez. Her Müslümanın ırzı, malı ve kanı diğer Müslümanın üzerine haramdır. (Mübarek kalbini göstererek) Allah korkusu buradadır. Bir kimseye şer olarak Müslüman kardeşini hor görmesi yeter” buyurmuştur.2

Mahşer Gününde Ahkemü’l-Hâkimîn Cenâb-ı Allah’tır. Takdir O’nundur. Kul hakkının mahşer günündeki yansımasını konu alan şu hadis-i şerifin verdiği haber tüylerimizi diken diken ediyor:

Resûlullah (asm) Ashab-ı Kirâm'a: "Müflis kimdir, biliyor musunuz?" diye sordu. Ashab-ı Kirâm: "Bize göre müflis, parası-pulu olmayan ve malı bulunmayandır" diye cevap verdi.

Allah Resulü (asm) şöyle buyurdu: "Ümmetinden müflis olanlar şu kimselerdir: Kıyamet Günü namaz, oruç ve zekât ile gelir. Fakat amel defterinde; 'Şuna sövdü!', 'Şuna zina iftirası yaptı.', 'Şunun malını yedi.', 'Şunun kanını akıttı.', 'Şunu dövdü!' diye yazılmış olarak gelir. Bu durumda hasenatının sevaplarından şu kimseye verilir. İyiliklerinin sevabından bu kimseye verilir. Eğer üzerindeki borç ödenmeden önce sevapları tükenirse, alacaklıların günahlarından alınıp onun üzerine yazılır. Sonra Cehenneme atılır." 3

Ebû Katâde Haris b. Rib'iy (ra) bildiriyor ki, Resûlullah (asm): "Allah yolunda cihad ve Allah'a iman amellerin en efdâlidir" buyurmuştu.

Bir adam ayağa kalktı ve: "Yâ Resûlallah! Eğer Allah yolunda öldürülürsem, benden sâdır olan günahlarım örtülür mü?" diye sordu.

Allah Resûlü (asm): "Eğer sabrederek, sevabını umarak ve arkanı dönmeden harbe yönelmiş halde iken öldürülürsen, kul hakkından başka günahlarına kefarete olur. Bunu bana şüphesiz Cibril söyledi" buyurdu. 4

Keza başka bir hadislerinde Allah Resûlü (asm) şöyle buyurmuştur:

"Kimin yanında kardeşinin vakar ve onurunu sarsacak cinsten veya kıymeti bulunan bir şeyden zulüm ve haksızlık ile elde edilmiş bir hak varsa, altın ve gümüşün bulunmayacağı gün gelmeden önce bu gün, dünyada iken helâlleşsin. Yoksa sâlih ameli varsa, haksızlığı kadar alınır, hak sahibine verilir. Şayet hasenatı yoksa hak sahibinin günahları alınır, onun üzerine yüklenir." 5

Zikrettiğimiz hadis-i şeriflerden anlaşılacağı gibi, kul hakkı bir Müslümanın mânevî hayatı üzerinde önemli bir facia olarak bulunmaktadır. Her Müslümanın hayat hakkı, şahsiyet ve onurunun korunması hakkı, özel hayatının gizliliği hakkı, dinî ve vicdanî kanaat hakkı, ikamet, seyahat, öğrenme, bilgi edinme, düşünce ve ifade hürriyeti, mülk edinme, çalışma, harcama ve tasarrufta bulunma gibi kendi zatına özgü doğuştan getirdiği hakları İslâm Dini tarafından korunmuştur ve dokunulmaz ilân edilmiştir. Müslüman'a iftira atmak, gıybetini yapmak ve haksız yere kalbini kırmak da hiç şüphesiz kul hakkı kapsamına girer.

Kul hakkının günahından ve vebalinden kurtulmanın tek yolu, bu hakka riayet etmek ve karşı taraf ile gönülden ve içten helâlleşmektir. Helâlleşme sağlandıktan sonra tövbe ve istiğfarda bulunulursa, günahının kirinden de arınmış olur.

Dipnotlar:

- 1- Lem'alar, s. 91.,
- 2- Riyâzu's-Sâlihîn, 234.,
- 3- Müslim.,
- 4- Riyâzu's-Sâlihîn, 217.,
- 5- Buhârî.